

РОЗДІЛ III. ПЕДАГОГІКА ТА ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Лазарєва О.В., д.е.н., доцент, доцент кафедри
управління земельними ресурсами,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили;
Чигурян Я.О., здобувач вищої освіти,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили;
Яковенко К.С., здобувач вищої освіти,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили*

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЗЕМЛЕВПОРЯДНИХ КАДРІВ ДЛЯ СИСТЕМИ
УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ**

**PROFESSIONAL TRAINING OF EARTHQUAKES FOR RESOURCES
MANAGEMENT SYSTEM**

Анотація. Викладено власне бачення розвитку землевпорядної освіти. Доведена необхідність кадрового забезпечення землевпорядної служби фахівцями відповідного профілю. Визначено перелік заходів для невідкладного забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців із землеустрою. Вказано, що забезпечення землевпорядної служби повинно відбуватися відповідно до стратегії економічної реформи та потреб державних органів земельних ресурсів країни. Наголошено на необхідності незалежного функціонування землевпорядної освіти.

Ключові слова: землевпорядна освіта, підготовка фахівців у сфері управління земельними ресурсами, кадрове забезпечення, землевпорядник, землевпорядна наука.

Abstract. The actual vision of the development of land management education is outlined. The necessity of land management staffing services by the specialists of the corresponding profile is proved. The list of measures for urgent provision of training, retraining and advanced training of specialists in land management has been determined. It is indicated that the provision of land management services should take place in accordance with the strategy of economic reform and the needs of the country land resources state bodies. The necessity of land management education independent functioning is emphasized.

Keywords: land-use education, training specialists in the field of land resources management, personnel support, land surveyor, land management science.

Постановка проблеми. Успішне функціонування системи управління земельними ресурсами визначається наявністю кваліфікованих кадрів на всіх рівнях вертикальної ієрархії державних земельних органів. Професійна підготовка кадрів для

землевпорядних органів вимагає впровадження такої концепції навчального процесу, яка б забезпечувала випуск досвідчених спеціалістів, здатних працювати в умовах ринкової економіки. Водночас існуюча нині в Україні висока щільність населення, величезна кількість земельних ділянок, створена внаслідок паювання, загострюють питання управління земельними ресурсами. Зазначене потребує обґрунтування необхідних умов та формування новітніх підходів до системи підготовки кадрів для землевпорядного профілю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку землевпорядних кадрів присвячені праці багатьох вітчизняних вчених. Так, в працях Третяка А.М. [9] обґрунтовується необхідність розширення спеціальностей, пов'язаних з управлінською, еколого-економічною, науковою та іншою діяльністю у сфері землеустрою. На думку Сохнича А.Я. [6] система підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів у системі землеустрою приведе до вдосконалення наявної системи управління земельними ресурсами. Ступень М.Г. [7, с. 99] обґрунтовує необхідність удосконалення підготовки майбутніх фахівців-землевпорядників та наголошує, що їм потрібні глибокі знання з природничих наук, що регламентують організацію використання землі як засобу виробництва і предмету праці у сільському господарстві. Кошкалда І.В. [2] обґрунтовує використання світового досвіду підготовки інженерів-землевпорядників для стійкого розвитку освіти в Україні. А. Фішер [11] стверджує, що для ефективно діючої системи підготовки кадрів землевпорядного профілю потрібно використовувати такі основні принципи ефективного навчання, як проблемної орієнтації навчального процесу, міждисциплінарності, колективності, комплексності та динамізму. А.Г. Мартин [3] схиляється думки, що сучасний землевпорядник – це фахівець, що здатен якісно та кваліфіковано готувати управлінські та проектні рішення, розробляти документацію у сфері землеустрою. В праці Дорош О.С. [1] розглядаються функції органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в системі управління земельними ресурсами та пропонується перерозподіл повноважень органів в системі управління земельними ресурсами з врахуванням децентралізаційних процесів в Україні.

Проте реалії сьогодення змушують більше уваги приділити питанням підготовки землевпорядних кадрів саме для системи управління земельними ресурсами. Власне, авторські бачення у цьому контексті і представляють актуальність публікації.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування розвитку землевпорядної освіти в системі управління земельними ресурсами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток і глобальне поширення геоінформаційних технологій, що відбуваються в Україні, значною мірою впливають на всі сфери життя.

Згідно з «Переліком напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями», спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій» віднесена до галузі знань 19 «Архітектура та будівництво».

Студенти, які навчаються за відповідним напрямом, повинні мати комплекс ґрунтовних знань з дисциплін не тільки геодезичного напрямку, а і спеціальних землевпорядних та економічних дисциплін. Не зменшуючи ролі геодезії, топографії і картографії в створенні високоякісної основи для землевпорядної галузі, необхідно запроваджувати вузьку спеціалізацію, що дає можливість глибоко вивчити методи і способи одним фахівцям, а іншим – використовувати прогресивні методи математичного програмування та кадастрового моделювання, оперативно розробляти проекти (прогнози) ефективного використання землі, створювати земельно-кадастрові інформаційні технології.

Сучасний землевпорядник має вміти використовувати набуті знання для розв'язання традиційних прикладних задач, виконувати різноманітні роботи, що передбачають використання інформаційних технологій, зокрема ГІС, для розв'язання традиційних прикладних задач, тому при підготовці фахівців землевпорядного профілю слід особливу увагу приділяти набуттю вмінь використання на практиці інформаційних технологій, що дозволяє істотно підвищити якість і точність виконання землевпорядних робіт.

Фахівець землевпорядник має бути підготовлений для реалізації державної політики у сфері управління земельними ресурсами, вміти розробляти схеми та проекти землеустрою, іншу проектну документацію, вести державний земельний кадастр, проектувати та здійснювати природоохоронні заходи, вести моніторинг та державний контроль за раціональним використанням і охороною земель.

В контексті викладеного вище слід підкреслити, що сьогодні держава потребує фахівців, орієнтованих на забезпечення професійної діяльності саме у сфері землеустрою, а не геодезії, фотограмметрії та картографії [4], землевпорядні ж та земельно-кадастрові роботи мають інжинірингове спрямування. Тому потребують узгодження навчальні плани технічних і аграрних вищих навчальних закладів з того розрахунку, що технічні вузи мають здійснювати підготовку фахівців із геодезії і картографії, а аграрні – із землевпорядкування та земельного кадастру. Цієї ж думки дотримуються і інші дослідники [10].

Сьогодні, в умовах створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ), кадрове забезпечення в системі управління земельними ресурсами має функціонувати за умови об'єднання зусиль всіх фахівців землевпорядного профілю: землевпорядник громади, що здійснює оцінку ситуації в ОТГ із земельними ресурсами, аналізує склад, якісні та кількісні показники, розбирається з орендованими землями, їх формою власності; залучений персонал або підрядна організація, яка в залежності від складності проблеми, що має бути вирішена в громаді, приймає рішення залучення до виконання відповідних робіт сертифікованого інженера-землевпорядника та укладає з ним договір; робоча група у складі представників різних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, що діє для погодження усіх питань, які стосуються вирішення проблем ОТГ, а також схвалення документації, пропонується створення спільної робочої групи. Варто зазначити, що питання, які стосуються кадрового забезпечення територіальних громад в землекористуванні детально викладені в

Проекті USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку» [5].

Крім того, варто на увагу і зарубіжний досвід підготовки землепорядних кадрів [8], який свідчить, що в системі управління земельними ресурсами обов'язковими для навчальних закладів дисциплінами землепорядного профілю є правові землепорядні дисципліни, дисципліни з оцінки землі та нерухомості, а також наукові дисципліни щодо розвитку сільських та міських територій.

Для невідкладного забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців із землеустрою, які в майбутньому можуть стати спеціалістами з управління земельними ресурсами, доцільно:

- узгодити з Міністерством освіти і науки України перелік вищих навчальних закладів освіти, які повинні готувати землепорядників;
- прийняти участь у розробці єдиних освітньо-кваліфікаційних органів шляхом залучення провідних науковців;
- розширити функціонування провідних землепорядних факультетів вузів та регіональних відділень для організації професійної підготовки спеціалістів у сфері землеустрою та земельного кадастру відповідно до стратегії економічної реформи, потреб державних органів земельних ресурсів;
- сприяти розвитку навчально-матеріальної бази у регіональних факультетах та відділеннях вузів, створювати і впроваджувати нові інтенсивні освітні технології;
- налагодити підтримку наукових досліджень у сфері землеустрою та земельного кадастру, пріоритетного бюджетного фінансування освітніх програм;
- виділити землепорядним факультетам вищих навчальних закладів кошти на зміцнення матеріально-технічної бази;
- залучити провідних вчених землепорядних факультетів до виконання актуальних тем наукових досліджень з питань землеустрою, земельного кадастру, охорони земель та управління земельними ресурсами;
- підвищити рівень підготовки фахівців із землепорядкування та кадастру, для чого забезпечити спеціальні кафедри землепорядних факультетів сучасною технікою, вдосконалити зміст навчальних і виробничих практик, створити умови для активізації видання навчальної та методичної літератури.

Виходячи з вищевикладеного, треба зауважити, що студенти – майбутні землепорядники повинні сформувані такі вміння й навички, щоб вміти практично використовувати отримані знання у сучасному суспільстві.

Крім того, навички практичної діяльності вони (студенти) повинні набувати під час проходження виробничих практик у міських або районних управліннях Держгеокадастру. Майбутні студенти землепорядники повинні мати поглиблені знання щодо розробки документації із землеустрою з метою ефективного використання земельних ресурсів.

Велике значення має створення галузевої державної наукової установи з питань землеустрою, охорони земель та земельних відносин у сфері управління Держгеокадастру.

Крім того, потрібно затвердити і реалізувати галузеві програми фундаментальних і прикладних наукових досліджень у галузі земельних відносин. Необхідно постійно підвищувати кваліфікації посадовим особам державних органів земельних ресурсів. Потребує необхідності затвердження стандартів вищої освіти в галузі знань «Архітектура та будівництво».

Висновки. Дослідження питань розвитку землевпорядної освіти в системі управління земельними ресурсами свідчить, що розвиток кадрового забезпечення землевпорядної служби повинен відбуватися відповідно до стратегії економічної реформи, а також потреб державних органів земельних ресурсів країни. При цьому для підвищення рівня підготовки фахівців із землевпорядкування наук мають бути створені належні умови для активізації належного навчального процесу.

Землевпорядна наука потребує належного фінансування. Вважаємо доцільним створення галузевої державної наукової установи з питань землеустрою, охорони земель та земельних відносин у сфері управління Держгеокадастру, що матиме важливе значення для наукового та освітнього забезпечення розвитку земельних відносин. Потребують затвердження і реалізації галузеві програми фундаментальних і прикладних наукових досліджень у галузі земельних відносин.

Вважаємо, що така підготовка землевпорядних кадрів створять умови для підвищення ефективності державного управління в сфері землекористування.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на вивчення ролі кадрового забезпечення в системі управління земельними ресурсами в регіонах.

Список використаних джерел

1. Дорош О.С., Мельник Д.М., Свиридова Л.А. Реформування системи управління земельними ресурсами в умовах децентралізації влади. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2016. №1-2. С. 16-25.

2. Кошкалда І.В. Використання світового досвіду підготовки інженерів-землевпорядників для сталого розвитку аграрної освіти в Україні. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific*. С. 40-50. URL: www.are-journal.com

3. Мартин А.Г., Дорош Й.М., Флекей З.П. Проблеми змісту вищої освіти у галузі землеустрою. URL: <https://zsu.org.ua/andrij-martin/86-2011-03-12-09-12-08>

4. Полозенко О.В. Психологічна складова професійної діяльності землевпорядників. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2015. №2 (27). С. 66-73.

5. Практичний інструментарій управління землями об'єднаних територіальних громад. Проект USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку». URL: <https://old.decentralization.gov.ua>

6. Сохнич А.Я. Підготовка фахівців землевпорядного виробництва. *Вдосконалення управління персоналом в період економічних трансформацій: монографія*. Львів: Ліга-Прес, 2010. С. 147.

7. Ступень М.Г., Гулько Р.Й., Таратула Р.Б. Підготовка фахівців за спеціальністю «Землевпорядкування та кадастр». *Наука і методика: збірник науково-методичних праць*. К.: Аграрна освіта, 2009. Вип. 18. С. 96-101.

8. Тишковець В.В., Опара В.М. Використання світового досвіду підготовки інженерів-землевпорядників для сталого розвитку безперервної географічної освіти в Україні. URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream>

9. Третяк А.М., Третяк В.М., Пендзей Л.П. Стан та проблеми підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів у сфері землеустрою. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2016. №1-2. С. 128-135.

10. Флекей З.П. Яким бути інженеру землевпоряднику з освітнього напрямку «Геодезія, картографія та землеустрій». *Землевпорядний вісник*. 2009. №2. С. 10-14.

11. Fischer A. Learning and sustainability: correlations, challenges, concrete ideas from the point of view of vocational education and economy. 2013. Luneburg, Germany. 9 p.

*Наумов Д.И., к.соц.н., доцент,
заведующий кафедрой экономической социологии,
Белорусский государственный экономический университет;
Савицкий К.В., магистрант,
Национальный исследовательский университет
«Высшая школа экономики»*

ЖИЗНЕННЫЕ СТРАТЕГИИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ В ФОКУСЕ ВИЗУАЛЬНОЙ СОЦИОЛОГИИ

LIFE STRATEGIES OF STUDENTS IN THE FOCUS VISUAL SOCIOLOGY

Аннотация. В статье анализируется проблематика формирования жизненных стратегий студенческой молодежи, рассматриваются возможности визуальной социологии для выявления и изучения жизненных стратегий.

Ключевые слова: жизненные стратегии, студенческая молодежь, визуальная социология.

Abstract. The article analyzes the problems of formation of life strategies of students, examines the possibilities of visual sociology to identify and study life strategies.

Keywords: life strategies, student youth, visual sociology.

Постановка проблемы. В современных условиях качество и эффективность государственной молодежной политики определяет как ресурсное обеспечение данного процесса, так и факторы субъективного характера, которые характеризуют степень вовлеченности молодых людей в его реализацию. В качестве одного из таких факторов можно рассматривать жизненные стратегии личности, проблематика формирования которых рассматривается в рамках междисциплинарного подхода в контексте всего спектра современного социально-гуманитарного знания.